

כשהטבע נכנס פנימה – חצר אשכול טשרניחובסקי

מרב הדר כהן, מנהלת אשכול טשרניחובסקי, מחוז תל אביב

מתוך רצון להשיב 'תופעה נעלמת' של ילדים משחקים בחוץ, יוצרים קשר ספונטני עם הטבע, מגלים חרקים ויוצרים קשרי גומלין עם הסביבה הטבעית, פעלנו להקים חצר ברוח המשחק והטבע, ללא מתקנים, עם כמה שיותר מרקמים טבעיים וצמחייה.

היה היה...

אשכול טשרניחובסקי המונה שמונה גנים, נפתח לפני שלוש שנים עם חצר אחת משותפת אותה חלקו הילדים. החצר הייתה מרוצפת במשטח גומי, מאובזרת במתקנים מקובעים במרחב חצר הגן שבה שני ארגזי חול בלבד.

מאחר ששלושה גנים באשכול נאלצו לחלוק חצר אחת בזמן נתון, כמעט לא הייתה אפשרות למשחק סוציו-דרמטי מפותח. מבנה החצר והמשטחים גרמו למשחק מוגבל, לחוסר עניין ואתגרים בהתאמה לצורכי הילדים.

צוות האשכול נדרש להתערבות רבה למניעת אלימות ולתיווך תקשורתי בין הילדים.

שינינו, אבל עדיין...

במאמץ משותף של הורי האשכול והצוות ניסינו לפתח פינות מעניינות לילדים, הכנסת גירויים ככלי מטבח אמתיים (תנור, סירים ומחבתות), יצירת מסלולים

והכנסת צמחייה. השינוי אכן העשיר את המשחק ותרם לתפנית באווירה בחצר, אך עדיין לא סיפק מענה לצרכים כמו מגע עם חומרים שונים ומגוונים, מרחב לתנועה וחויית משחק אחרת. בתמונות הללו ניתן לראות את השינוי. מילדים שרצים בחצר ללא מעש ולא מצליחים לפתח משחק וליצור, הפכה החצר למעוררת ומעניינת. אך עדיין לא ניתן מענה לתחומים נוספים.

גן מאיר נכנס לחצר הגן

השנה זכינו להרחיב את החצר לכיוון גן מאיר ובתכנון רציף ושיח משותף עם האדריכל המעצב ועם הרשות הצלחנו להבנות **חוויה מסוג אחר** העונה על צרכי הילדים.

השתדלנו מאוד להשאיר חצר נקייה ממתקנים, אך מלאה בצמחייה, נקייה מחיפויים **סינתטיים ומלאה משטחים טבעיים, שיהיה מקור מים, ושתוואי השטח יהיה כמו שהוא במציאות.** במקום שישנם הפרשי גובה וטופוגרפיה טבעית, **בחרנו יחד עם הילדים** להשאיר ולנצל זאת ליצירת נחלול מתפתל שבו יוכלו הילדים להשיט מרכיבים מהסביבה הטבעית **על פי בחירתם** כמו פרחים, עלים וענפים. הקווים של החצר מעוגלים ורכים ומתמזגים בטבעיות עם הגן המקורי הקיים. הגדר המקיפה את החצר אף היא שונה מהמוכר בגני ילדים; היא מעוגלת ומאפשרת זרימה מהחוץ פנימה ובחזרה. מיעטנו באלמנטים שאינם "מקומיים" כמו משטחי גומי, מתקני משחק ועוד, והשתמשנו במתקנים מעץ. הוקמה פינת ישיבה להתרגעות, שהייה ופעילות שקטה. נבנו ערוגות **בשיתוף עם הילדים** לטובת עבודת גינה וערוגה.

מי שלא ראה שמחת ילדים בחצר טבע, לא ראה שמחה מימיו...

בפעם הראשונה שהילדים יצאו לחצר, היא דמתה למשקה מוגז הניתז בעוצמה. הילדים רצו לחצר בצהלה רמה, בחנו כל פינה בה והסתובבו בפליאה ובהתרגשות.

יכולנו להבחין במשחק אחר, בעניין חברתי שהתפתח, בבחירה של הילדים לשחק בסביבה הטבעית, בהקמת סביבות אותנטיות למשחק, בילדים שרצים אחרי פרפרים, ילדים שמשחקים בחול, אבנים ובבוץ, ילדים שעובדים בגינה ורואים תהליך של זריעה, נביטה וטיפול בצמחייה.

פחות זה יותר

איכות המשחק השתפרה והילדים למדו לפעול ולהעסיק את עצמם בחומרים הנמצאים באופן טבעי בחצר: ילדים מטפסים על עצים, עוקבים אחר בעלי חיים שחיים בחצר – ציפורים, פרפרים, חרקים וזוחלים - הם עוקבים אחר שינויים בסביבה הטבעית, נחים על החול וממציאים לעצמם סביבות ומשחקים על פי דמיון, יצירתיות, תנועה, חקר ובו זמנית מטפחים ערכים של טיפוח הסביבה הטבעית וזיקה למקום.

ילדים מזמנים סביבות משחק ולמידה

עלון מקוון לגנת

האגף לחינוך קדם יסודי, מנהל פדגוגי, משרד החינוך, תשע"ז